

Kuntatalousohjelma vuosille 2025-2028 ja ennakollinen valtionosuuslaskelma vuodelle 2025

LLktr 03.05.2024 § 30
95/00.04.01/2023

Valmistelija Pinola Matti Lapin liitto

Valtiovarainministeriö on 26.4. julkaissut kuntatalousohjelman vuosille 2025-2028 ja 29.4. ennakollisen kuntien peruspalvelujen valtionosuuslaskelman vuodelle 2025.

Kuntatalousohjelma

Kuntatalousohjelma vuosille 2025–2028 on laadittu kevään 2024 julkisen talouden suunnitelman (JTS) valmistelun yhteydessä. Kuntatalousohjelma syventää julkisen talouden suunnitelman kuntataloutta koskevaa arviointia. Kuntatalouden tilaa ja hallituksen toimenpiteiden vaikutuksia kuntien talouteen kuvataan ohjelmassa uusimpien käytössä olevien tietojen ja arvioiden pohjalta. Hallituksen toimenpiteiden vaikutuksia on arvioitu niiltä osin kuin toimenpiteistä on olemassa hallituksen päätökset ja toimenpiteiden vaikutukset kuntatalouteen ovat tiedossa.

Kuntatalousohjelman tarkoituksena on arvioida kuntatalouden tilaa ja kuntien mahdollisuuksia selvittää peruspalvelujen järjestämisestä julkisen talouden suunnitelman mukaisilla toimenpiteillä. Kuntatalousohjelman painopiste on kuntatalouden kehitysnäkymien ja hallituksen kuntatalouteen vaikuttavien toimenpiteiden tarkastelussa. Toimenpiteiden vaikutuksia arvioidaan koko kuntatalouden lisäksi kuntakokoryhmittäin sekä rahoitusperiaatteen toteutumisen näkökulmasta vuoteen 2028 asti.

Kuntatalousohjelma on valmisteltu valtiovarainministeriön nimeämässä sihteeristössä, jossa ovat mukana kaikki keskeiset kuntien tehtävälainsäädäntöä ja kuntatalouteen vaikuttavia valtion toimenpiteitä valmistelevat ministeriöt sekä Suomen Kuntaliitto. Valtion ja kuntien välinen neuvottelu on käyty Kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa sekä sille valmistelutyötä tekevässä talousjaostossa. Hallitus on käsitellyt kuntatalousohjelman kevään 2024 julkisen talouden suunnitelmaa koskevissa neuvotteluissa. (Valtiovarainministeriö, 2024.)

Ennakollinen valtionosuuslaskelma vuodelle 2025

Laskelma sisältää kevään 2024 julkisen talouden suunnitelman mukaiset toimenpiteet sekä määräytymistekijöiden päivityksiä. Vuonna 2025 voimaantuleva TE-uudistus sisältyy myös laskelmaan.

Julkisen talouden suunnitelman mukaan kunnan peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2025 noin 3,2 miljardia euroa. Valtionosuutta kasvattaa vuonna 2025 erityisesti TE-uudistuksen voimaantulo sekä pysyvä 277 miljoonan euron valtionosuuden lisäys vuodesta 2025 lähtien. Lisäyksellä lievennetään viime vuoden lopulla tehdystä sote-siirtolaskelman päivityksestä aiheutuneita vaikutuksia. Kuntien peruspalveluiden hintaindeksin arvioidaan olevan 3,1 prosenttia vuodelle 2025, mikä lisää valtionosuutta noin 75 miljoonaa euroa. Hallitusohjelman mukainen indeksijarru pienentää kuitenkin kuntien valtionosuutta noin 24 miljoonalla eurolla.

Kevään 2024 julkisen talouden suunnitelmassa valtiolta kunnille siirtyvien TE-palveluiden rahoitus on noin 658 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi valtionosuuksien kautta kunnille korvataan työttömyysetuuksien laajeneva rahoitusvastuu. Korvaus lisää kuntien valtionosuutta 216 miljoonalla eurolla vuodesta 2025 alkaen. Vuodesta 2025 voimaantulevat TE-palveluihin liittyvät tehtävä- ja rahoitusmuutokset pienentävät kuntien kustannuksia ja valtionosuusrahoitusta nettomääräisesti noin 51 miljoonaa euroa.

Veroperustemuutoksista johtuvien kuntien verotulomenetysten korvausten osalta laskelmassa on huomioitu julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvä päätös ansiotulovähennyksen poistamisesta ja sitä korvaavan työtulovähennyksen korottamisesta. Toimenpiteellä kavennetaan hallitusohjelman mukaisesti kuntien nimellisten ja efektiivisten veroprosenttien välistä eroa. Toimenpiteen arvioidaan lisäävän kunnallisveron tuottoa 340 milj. eurolla. Muutos toteutetaan kuitenkin kunta-valtio-suhteessa kustannusneutraalisti siten, että verotulomenetysten korvauksia alennetaan vastaavalla euromäärällä.

Laskelma sisältää Tilastokeskuksen vuotta 2023 koskevat väestörakenne- ja työttömyystilastot. Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus perustuu valtiovarainministeriön huhtikuussa 2024 tekemiin veroennusteisiin.

Vuoden 2025 valtionosuuslaskelma on alustava. Laskelmat tarkentuvat valtion talousarviovalmistelun yhteydessä ja lopulliset laskelmat valmistuvat loppuvuodesta kaikkien määräytymistekijöiden valmistuttua. (Valtiovarainministeriö, 2024.)

Esittelijä yhteysjohtaja Knutars Heli Lapin liitto

Päätösesitys Käydään keskustelua ja merkitään asiat tiedoksi.

Päätös Kunta-asiantuntija esitteli kuntatalousohjelmaa ja ennakollista valtionosuuslaskelmaa vuodelle 2025. Käytiin keskustelua, jonka aikana nousi esiin mm. seuraavia huomioita:

- Laskelmissa huomioitava, että käytetään samaa paria valtionosuuksien ja verojen osalta, joko KL tai VM.
- TE24-rahoituksen koonti tarpeellinen Lapin osalta.

Merkittiin asia tiedoksi.